

ženevske novice

št. 56
2017
povember

GLASILO ZDRUŽENJA
ŽENEVSKIH
SLOVENCEV

(Bulletin de l'Association
des Slovènes de Genève)

ženevske novice

Glasilo Združenja ženevskih Slovencev
(*Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève*)

Številka 56, leto XXVI, november 2017

Fotografija na naslovnici: Metka Vergnion

2

uvodnik	str. 3
Kdo smo mi, Slovenci?	str. 4
intervju	
Aleksander Čeferin, predsednik UEFA	str. 5
Nova veleposlanica in njena namestnica v Bernu	str. 9
O angelih in drugih optimistih	str. 11
razstava	
V obljubljeni deželo	str. 14
osebno	
Nov dan	str. 16
Optimizem daje upanje	str. 17
Med Bernom in Ljubljano	str. 18
kultura	
"Prešernovanje", osrednja kulturna prireditev	str. 20
izziv	
Sta optimizem in pogum eno in isto?	str. 21
mi, ženevski Slovenci	
Piknik, večerja in ostala veselja	str. 24
ne pozabite	str. 25

Že nekaj let imajo Ženevske novice vsakokrat drugačno temo, okoli katere nastajajo članki. Pisali smo že o jeziku, zdravju, o naših poteh, letošnja tema pa je optimizem. A bolj kot se ukvarjam z niansami optimizma, bolj prihaja v ospredje beseda navdušenje.

Če optimizem v latinščini pomeni vrh najboljšega, ima gotovo navdušenje kakšno etimološko zvezo z dvigom duše, z dvigom našega notranjega bistva. To se zgodi v trenutku, ko se zavemo svoje moči, svojih kvalitete in da lahko delamo dobro. Navdušenje je res povezano z dobrim počutjem, dobrimi odločitvami, ko naprimer cenimo svoje sposobnosti, pa tudi sposobnosti drugih, ko začnemo misliti s svojo glavo in ko presežemo strah. Vse postane mogoče, ker si upamo narediti, kar vemo, da je prav.

Našla sem pravega sogovornika v gospodu Aleksandru Čeferinu. Priznam, nisem pričakovala tako velikega človeka. Ko spregovori, te takoj navduši s svojo odprtostjo, pogumom in poštenostjo. Manjka mi superlativov, ko pišem o njem. Preberite si intervju z njim, upam, da vas bo vsaj toliko razveselil, kot je mene.

Tudi intervju z našo novo veleposlanico v Bernu, Marto Kos Marko in njeno desno roko Alenko Jerak, je poln optimizma. Ženski tandem, ki daje upanje, da je diplomacija lahko še bolj aktivna. Odločeni sta, da bosta v teh štirih letih, ki jih imata na razpolago, povezali med seboj vse Slovenke in Slovence, ki živijo v Švici, saj nas je tu čedalje več, struktura priseljenih pa se spreminja.

Maša Marty, tretja ženska iz Veleposlaništva v Bernu, se ukvarja s kulturo in še z marsičem. Tokrat nam je opisala, kako so prešernovali. Amalija Mikša, soproga prejšnjega veleposlanika v Švici, piše o njenih štirih letih v Bernu, ki ima kar nekaj podobnosti z Ljubljano.

V svojem prispevku, naša predsednica, Sabina Mumenthaler, lucidno primerja Slovenijo s Švico in nam da marsikatero predstavo, ki jo apriori imamo, v razmislek.

Andrej Rozman Roza razmišlja o optimizmu in pesimizmu. V kulturi, politiki in nasploh. Odlično, kot zna le on, a vidi se, da ne mara i-jev na nedoločnikih.

Helena Janežič iz Narodne univerzitetne knjižnice v Ljubljani, nam je napisala članek o Slovenkah, ki so se v prejšnjem stoletju uveljavile v Ameriki. Zgodbe odločnih in močnih, predvsem pa pogumnih žensk, ki so si upale in uspele.

Gorazd Suhadolnik se je navdušil nad angeli. In nad mojo življensko potjo.

Veliko vztrajnosti in poguma je treba tudi za pot, ki jo je Živa Tavčar, najboljša športnica našega društva in sodelavka Novic, prehodila od ženevskega jezera, čez vrhove švicarskih in francoskih Alp, prav do Sredozemskega morja.

V novem letu in še naprej vam vsem želim, da vidite čimveči stvari z lepe plati, da cenite, kar imate in se navdušite nad seboj in svojim življenjem. Samo tega imate, naj bo čim boljše.

Lučka Koščak

KDO SMO MI, SLOVENCİ?

Naj začnem z dosežki Slovencev v letu 2017:

- dobili smo predsednika UEFE¹, Aleksandra Čeferina,
- dobili smo prvo damo ZDA, Melanijo Trump,
- dobili smo dostop do mednarodnih voda Jadrana z odločbo mednarodne arbitraže v sporu med Slovenijo in Hrvaško

in zelo verjetno še en cel kup dosežkov posameznikov, ki niso predmet medijske pozornosti (vsaj ne v mednarodnem tisku).

Po 13. letih življenja v Ženevi, in verjetno prav zaradi tega, si zastavljam vprašanje v čem smo Slovenci drugačni od Švicarjev in ali ima pobožna želja nemalo mojih rojakov v Sloveniji, da bi bila Slovenija kot Švica, kaj osnove.

Preden nadaljujem, bi želela z vami deliti osebno zgodbo. S skupino prijateljic iz študijskih časov, sem preživela podaljšan vikend v septembru z namenom, da se naklepetamo za celo leto vnaprej in nazaj. Že peto leto po vrsti je to tisti čas, v katerem se moja bilanca smeha bistveno izboljša. Če bi ekonomist to pretvoril v izkaz poslovanja, bi bil to gospodarski čudež.

Torej kdo smo mi, Slovenci ?

Po podatkih OECD² so/smo nezadovoljni s svojim življenjem tako Slovenci kot Švicarji (Švicarji so le za spoznanje bolj zadovoljni in to navkljub bistveno boljšim dohodkom), Slovenci pa so nasplošno gledano bistveno bolj nezaupljivi kot Švicarji (zaupanje v druge ima le 18% Slovencev in 52% Švicarjev).

Imajo pa zato Slovenci v Sloveniji v primerjavi s Švico boljše, in ekonomsko šibkejšim, lažje dostopno izobraževanje, bolj čisto okolje, več ljudi ima tudi lastno streho nad glavo (v Sloveniji 67% in v Švici 5%), manjšo neenakost v dohodku (razlika med ženskami in moškimi plačami je v Sloveniji 5%, v Švici pa najmanj 17%), manjši delež revščine (revščina, med ljudmi nad 65 let, je Sloveniji 16% in v Švici 23%), in kot da to ni vse, Slovenci v Sloveniji delajo za spoznanje krajši delavnik pri čemer pa je bruto družbeni proizvod še vedno boljši od švicarskega.

Če bi mi, Slovenci, bolj zaupali v lastne sposobnosti, bili bolj (pametno) zaupljivi in cenili lepoto narave in kvaliteto življenja, ki jo nudi Slovenija, ali ne bi bil seznam uspehov Slovencev bistveno daljši? Naj s to mislijo zaključim in vas vse lepo pozdravljam. Zelo se veselim druženja z vami, moji švicarskimi Slovenci, na prihajajoči novoletni večerji.

Sabina Mumenthaler, predsednica Združenja ženevskih Slovencev

1
Zveza evropskih
nogometnih
klubov

2
Organizacije
za gospodarsko
sodelovanje in
razvoj

ALEKSANDER ČEFERIN, predsednik UEFA

in
ter
vju
5

Slovenec, ki je bil lani izvoljen za predsednika Evropske federacije nogometnih klubov, UEFA, prihaja iz Grosuplja, vendar sem ga v njegovi pisarni v Nyonu srečala prvič. Že prvi vtis je navdušujoč. Iz njega sijeta moč in volja delati dobro, razsvetljevati ljudi, deliti svoje izkušnje z drugimi, jim odpirati oči, jih vzpodbujati. In

seveda neizmerno ljubiti, saj drugače se tega ne da delati. To so stvari, ki nas vse skupaj delajo velike, saj dajejo upanje, da je ta svet lahko boljši.

Z vami bi se rada pogovarjala o optimizmu. Petkrat ste šli čez Saharo, je to ista moč, ista radovednost, ki vas je pripeljala do mesta, kjer ste? Je to podoben pogum, kot je voditi tako veliko in pomembno organizacijo, kot je UEFA?

Optimizem je aktualen, saj nam ga dostikrat manjka. Ta svet je na trenutke klavstrofobičen. Kamorkoli se obrneš, ti prikazujejo nekaj slabega, tako da je človek vsake toliko časa malo v stiski. V divjini pa se počutiš prvobitno, kot da si pred tisoč ali dva tisoč leti, sam od sebe si odvisen, ni pomembno, kdo si in kaj si. To je velik izziv. Kmalu se bom odpravil na popolnoma nenaseljen del Madagaskarja. Vedno poskušam najti take kraje, kjer ne srečam ljudi na vsak kilometer. Zelo zanimivo je to, da toliko, kot sem srečal prijaznih ljudi v krajih, ki jih označujejo kot blazno nevarne, jih nisem nikjer. Iz izkušenj verjamem, da je 99 % ljudi na svetu dobrih. Ko smo šli v Mavretanijo, so mi nekateri rekli: "Pa kaj je z vami, a ne veste, kako je tam nevarno?" Res smo bili edini turisti tam, a srečali smo le krasne in dobre ljudi. Ko sem prišel nazaj, sem vsem rekel, da je v Ljubljani bolj nevarno, kot je v Mavretaniji. Ljudje si tega ne predstavljajo, saj nas ravno s temi negativnimi novicami kar naprej strašijo; mediji in politika in vsi. Njihov cilj pa je, da nas s tem obvladujejo. Namreč, če sem prestrašen, bom vse dovolil, če mi bodo govorili, teroristi so povsod, bom rekel: "Kar preglejte mojo bišo, vse podatke vam dam." Tu imajo veliko moč. Mislim da je to, da smo, še posebej v Evropi, prišli v tako paranoično situacijo, res neverjetno.

Ravno zato ima nogomet tako pomembno vlogo, saj je veliko več kot šport. Kjerkoli so tekmovalja, se vojne ustavijo. Po raznih koncih sveta, v času lige prvakov, konflikti prenehajo. Ko smo recimo donirali nogometno igrišče za v največji begunski kamp v Jordaniji, sem tam videl otroke, ki so izgubili starše in dom in vse, a ko so se začeli igrati, so bili kar naenkrat srečni. Predstavljajte si, kako velika moč je to, da se da nogomet uporabiti v dobro.

Vsi mislijo, da se ukvarjamo le z Ronaldom, Messijem in drugimi. Mi se seveda ukvarjamo z njimi, so naš produkt, s katerim ustvarimo veliko denarja. Ampak ta denar je treba potem znati pravilno porabiti. In mi 85% tega denarja plasiramo v solidarnost in milijone v dobrotne namene. Največje države, največji politiki, spoštujejo naše odločitve. Če izključimo iz tekmovanj državo, ki ima 50 ali 100 milijonov prebivalcev, to pomeni katastrofo za njeno vlado, ker bodo vsi pokazali s prstom na politike. Tu je velika moč nogometa.

Postavljamo igrišča povsod. Po Sloveniji in po celi Evropi. Saj je šport vendarle tudi olajšanje, na primer, ministrstvu za finance, ker ne bo treba toliko financirati zdravstva. Olajšanje ministrstvu za zdravje, ker bodo ljudje bolj zdravi. Olajšanje ministrstvu za notranje zadeve, saj bo manj kriminala, ker bodo otroci na igrišču. Ne bodo se drogirali, ne bodo na cesti. Vem, da je mnogo otrok, ki so bili na robu kriminala, šport velikokrat rešil.

Politikom skušamo dopovedati to širino in rad bi, da jo razumejo. Vedno sem govoril to, kar mislim, le da me sedaj poslušajo in upoštevajo. Kar naenkrat to odmeva. Nogomet je največje socialno gibanje na svetu. Finale naše lige prvakov gleda več kot ena milijarda ljudi. To pa je že resna številka. Nogomet ima res velik vpliv. Tako, vse je po svoje povezano, Sahara, nogomet, pogum, optimizem, trajnejše rešitve.

Potovali ste po neobljudenih krajih, merili ste svoje moči in svojo neustrašnost, uspeli ste priti na izjemno pomemben položaj, kjer uveljavljate izredno pomembne spremembe...

Človek se razvija celo življenje.

Glede na pozicijo, ki jo imate, lahko zelo pozitivno vplivate na veliko ljudi. To, kar govorite, je res pomembno in vzpodbudno, saj nas po drugi strani mediji in politiki kar naprej strašijo.

Seveda, saj nas tako obvladujejo. Če mene ni strah, se bom uprl. Če pa me je strah, zase, za svoje otroke, za svojo družino, bom vse dopustil, le da bi imel varnost. Po celi Evropi je tako. V Sloveniji imamo tri begunce, a nekateri to prikazujejo, kot da na nas hočejo preplaviti. V resnici pa nihče noče ostati pri nas. V Zatariju, jordskem begunskem centru, sem videl 80.000 ljudi. Seveda je kakšen negativen, a saj je kakšen kriminalce povsod, tudi tukaj, tudi v Ljubljani ali v Grosupljem. A večina ljudi je dobrih.

Ne zavedamo se, kako bi bilo, če bi sami morali biti begunci.

Točno tako. Ko sva bila z ženo v begunskem kampu, sva se zavedla, kako privilegirani smo. Dajmo se tega zavedat, bodimo srečni in hvaležni za to, kar imamo. Ljudje tam so izgubili vse, starše, dom, družino. Ne vem, kaj nam je, da najprej pomislimo na vse slabo. Razmišljal sem, da to najbrž prihaja še iz kamene dobe. Ko so ljudje prišli iz jam, so pričakovali, da jih bo kakšna žival takoj napadla. Primarni strah. Poskušam, da ne gledam tako, a vidim, da veliko ljudi zelo rado govori: "Nekaj je narobe, nekaj ni dobro". To pa ruši zdravje.

7

Imamo dar govora, da se vzpodbujamo...

Čim več mora biti takih, ki bodo tako pisali, kot vi pravite. Poznam novinarje, urednike časopisov in celo lastnike medijskih hiš in jim rečem: „Vi ste krivi,“ pa mi odgovorijo: „Ja, saj vemo, tudi mi to sovražimo, ampak to se prodaja.“

Prijatelj iz OZN mi je povedal, da izhaja v Nemčiji časopis, ki piše le pozitivne in vzpodbudne novice in se mu naklada hitro večja. Če bi imeli v Sloveniji en pozitiven časopis, bi si ga takoj naročil.

Promovirate ženski nogomet.

Vidim, da ženski nogomet ljudem še vedno ni tako zanimiv kot moški. A dekleta imajo isto strast do nogometa, zakaj jih torej ne bi promovirali? Ženski nogomet gre strmo navzgor. Saj vendar ni odvisno od spola ali od velikosti države, da so lahko ljudje uspešni in navdušeni.

Od kod imate tako širok pogled?

Verjetno drugače gledaš, če si osebno tak. Vedno govorim, da smo Slovenci dobri, ker veliko stvari razumemo. Ko pripovedujem o svoji mladosti, so zahodnjaki zelo presenečeni. Meni pa se zdi to čisto normalno. Imamo neverjetno prednost, ker imamo zelo zahodno mentaliteto, hkrati pa nam je blizu balkanska, ki jo razumemo.

Spominjam se, kako je bilo, ko sem bil povabljen v Atletico Bilbao in so me tam previdno obvestili, naj se pazim, ker bo, medtem, ko bom govoril, neka baskovska separatistka skočila na oder. Rekel sem: „Saj ne veste, od kod sem, kar naj pride!“ Res je prišla in lepo sva se pogovarjala.

Te prednosti bi morali izkoristiti, namesto da se sami sebi smilimo, da eden drugega in tudi sami sebe v nič dajemo. Lahko bi bili mnogo bolj samozavestni.

Pravijo, da znamo Slovenci delati kot Nemci in se zabavati kot Balkanci. To je kvaliteta, ne kontradikcija, ali ne?

Točno, samo pozitivno je treba gledati. Tudi meni so rekli, ko sem se spustil v to, še preden sem bil izvoljen: „Ti ne moreš, ni šans, nič ne bo, saj te ne bodo pustili zraven, samo iz majhne Slovenije si“. Po tej logiki bi Rusi in Kitajci morali obvladovati vse, a ni tako. Kajti Rusija je država z največjo površino in Kitajska z največ prebivalstva. Pa sem bil izvoljen z 76 % glasov, kar je bilo največ do sedaj. Če pa bi bile volitve danes, bi bil izvoljen s 100 %. Mnogo je odvisno od tega, kako gledaš sam nase.

Slovenija bi lahko, s svojo geostrateško pozicijo, v Evropi igrala veliko vlogo. A dokler bomo imeli, zelo diplomatsko rečeno, plašne politike, bo to težko. Prvič, naši politiki niso še ničesar prej ustvarili, in drugič, še nikjer niso bili, preden so šli v politiko. Ti moraš v tujino, da kaj vidiš, da se nečesa naučiš. Moji otroci se ne bojijo temnopoltih ljudi ali zakritih žensk. Zanimivi se jim zdijo. Če pa živiš v krajih, kjer te mediji bombardirajo s tem, kdo nas vse ogroža, seveda to nate vpliva.

Vidim naše mlade ljudi, ki so zelo perspektivni, so dobri, so široki, in vem: morali bi jim dati več možnosti.

Ne morem več poslušati preprirov o drugi svetovni vojni. Jaz vem, kaj mislim o tem. Naj ima vsak svoje stališče. Zakaj ne bi imeli različnih stališč? Nehajmo se že prepirati. Naših otrok to ne zanima.

Nekoč mi je prijatelj Anglež rekel: „Po naših kraljih, ki so odgovorni za smrt mnogih ljudi, imamo še vedno ulice in spomenike, vi pa z vsako revolucijo vse spremenite.“

Spet sva zašla z nogometa.

Saj o nogometu vas vsi sprašujejo. A po tem, kar ste mi povedali, vidim, kakšen človek ste, in vem, da v službi ne moreš biti drugačen kot si v resnici.

Seveda ne. Razni piarovci in razne službe so mi hoteli svetovati, kako naj se obnašam, kaj naj govorim, kdaj naj se smejem. Pa so nebali, ko sem jim rekel, da sem jaz, jaz, da delam to, kar čutim, in da bom naredil to, kar mislim, da je prav. Če te svobode ne bi imel, bi pač šel. Nisem bil življenjsko ogrožen, preden sem dobil to službo. Vseč mi je, ker mi tukaj nihče ne govori o ozadjih in nikoli se ne zgodi, da kdo reče, da mi nečesa ne more povedati po telefonu.

Veliko ljudi je pozitivnih, zdravih v glavi. Samo agresivni ljudje so glasni in zato se jih bolj sliši, tako da dobiš občutek, da je več negativnega kot pozitivnega. A to seveda ni res. Negativno je agresivno in mediji to sledijo. Pozitivno je tišje, srečnejše; pozitivni ljudje bolj uživajo in predvsem so v veliki večini.

Lučka Koščak

NOVA VELEPOSŁANICA V BERNU, MAGISTRA MARTA KOS MARKO, IN NJENA NAMESTNICA, DIPLOMATKA ALENKA JERAK

in
ter
vju
9

Ženski tandem z neizmerno energijo. Marta Kos Marko ni karierna diplomatka, a ima tisto energijo povezovanja, ki bi so jo želeli od marsikaterega profesionalnega diplomata. Alenka Jerak je karierna diplomatka, ki že mnogo let dela v različnih evropskih državah. Imata skupni cilj, da med seboj povezeta, vse, v Švici živeče, Slovence.

Kaj je vaš notranji vzgib, poleg optimizma in moči, da ste šli v diplomatske vode? Kajti ni se enostavno izpostaviti.

Marta Kos Marko: Več razlogov je bilo, med prvimi zagotovo radovednost, saj ima le malo ljudi možnost postati veleposlanica v Berlinu! In jaz sem dobila to priložnost. Izziv, da se izkažem v državi, ki je pomembna v mnogo pogledih in ki je hkrati naš največji gospodarski partner. V Nemčiji sem živela in delala, ko je bila država še razdeljena na dva dela in zanimivo je bilo priti spet nazaj po skoraj petindvajsetih letih. Kot bi rekel Steve Jobs: connecting the dots... povezati točke, pomembne izkušnje v življenju, kar se dogaja vedno le za nazaj.

Potem je tu radovednost, ali zmorem, ali znam v tem spreminjajočem se svetu. In radost, da sem imela možnost delati v središču evropskega dogajanja. Pa dokazati, da smo lahko dobri tudi nekarierni diplomati.

Vašo uspešnost so v Nemčiji nagradili, dobili ste nagrado za veleposlanico leta med 160 diplomati, ki delajo tam?

MKM: Ja, res sem bila zelo ponosna nase. Komisija, ki je odločala o prejemniku te prestižne nagrade, je očitno prepoznala, da sem med tistimi veleposlaniki v Nemčiji, ki

so aktivni na različnih področjih in ki delajo dobro promocijo za lastno državo.

Kako bi se opisali z eno besedo?

MKM: Optimistka sem. To lastnost imam iz svoje družine in sem staršem, pa tudi bratoma, zelo hvaležna, da sem lahko odrasčala v tem duhu.

Moj oče je imel zelo težko otroštvo, a se ni nikoli smilil sam sebi, temveč je vedno potegnil iz tega pozitivno izkušnjo in bil potem ponosen, ker je uspel. Ko je pred nekaj leti resno zbolel in bil na robu smrti, se je prav s tem odnosom do življenja pozdravil.

Kaj pričakujete in kakšni so vaši načrti v Bernu?

MKM: Imam krasne sodelavce, ni nas veliko, a imamo dobro sinergijo med sabo, zato vem, da lahko naredimo mnogo stvari. Rada bi, da bi se tukaj živeči Slovenci bolj povezali med seboj, da bi organizirali različne aktivnosti in se družili ob različnih priložnostih. Vsak Slovenec, ki živi tukaj, ne glede na to, kdaj in iz kakšnih razlogov je prišel, je dragocen! Pomembno je tudi, da naredimo Slovenijo bolj prepoznavno. Želim si, da bi s Švico našli čim več povezav na področju človekovih pravic, saj sta na tem področju obe državi zelo aktivni. Vem, da so to zahtevne naloge in da imamo z ekipo na razpolago le olimpijsko obdobje, torej 4 leta. Po drugi strani – 4 leta, to je 48 mesecev oziroma 1460 dni oziroma več kot 35 tisoč ur. Veliko torej!

Alenka, vi ste karierna diplomatka, gotovo imate veliko izkušenj

Alenka Jerak: Res sem že dolgo v diplomaciji, začela sem pred tridesetimi leti in potem delala v različnih evropskih državah. Najprej v Beogradu, nato v Torontu, Zagrebu, Haagu, Berlinu. Vmes sem končala diplomatsko akademijo v Madridu in delala v Uradu predsednika republike. Obe izkušnji sta sicer zelo različni, pa vendar enkratni. V času svojega diplomatskega dela sem srečala veliko pomembnih ljudi, imela dobre sodelavce in različne šefe. Nekateri so bili kot kolegi, tudi po srcu široki, odprti in na sploh ljudje z veliko začetnico, drugi manj. Smo pač različni. Cenim ljudi, ki imajo razvit odnos do sočloveka, ki znajo pohvaliti, pa tudi pokritizirati v konstruktivnem smislu. Še vedno, po tolikih letih službovanja, pridem zjutraj z veseljem v službo. Zelo imam rada svoje delo in sem še vedno polna optimizma. Zato se z veleposlanico tako dobro razumeva.

Kako to, da ste se odločili, da greste v diplomacijo?

AJ: Rada imam ljudi, rada predstavljam Slovenijo na najboljše možne načine in radovedna sem. Veseli me potovati, spoznavati različne narode in države, njihove lepote in posebnosti. Vedno me je privlačilo to posebno poslanstvo diplomatov: da delamo dobro za ljudi in za državo, ki jo zastopamo. Zato z veseljem vztrajam v tem poklicu.

Redko se zgodi, da sta kar obe glavni osebi, v enem veleposlaništvu, ženski.

MKM: Bistveno več moči imamo v rokah, kot se zavedamo. Seveda to ne pride samo od

sebe, negovati pozitivno naravnost je trdo delo. In nič ni narobe, če kdaj pohvalimo tudi sebe! Včasih se moramo ženske na karierni poti potruditi še bolj, da uspemo, drži pa tudi, da lahko s svojimi sposobnostmi in izkušnjami marsikaj spremenimo na bolje. Pomembno vodilo mojega življenja je spoznanje, da nimamo vedno vpliva na to, kaj se nam zgodi, imamo pa vedno vpliv, kako odreagiramo. Preveč stvari jemljemo za samoumevno; če bolj zavestno spremljamo, kaj delamo in kaj se nam dogaja, lahko velikokrat ustavimo negativni tok misli, še preden se razraste. In seveda, zavestno moramo vsak dan iskati odgovore na vprašanje, zakaj nam je lepo, zakaj se dobro počutimo.

AJ: Res je izjemno, saj nas je v diplomaciji manj kot moških. A ne glede na spol, je zelo pomembno imeti pozitiven pogled na svet, se znati veseliti, ne glede na težave. Lažje se organiziramo in naredimo veliko dobrih stvari.

Lučka Koščak

11

O ANGELIH IN DRUGIH OPTIMISTIH

Velika verjetnost je, da ste nekje že srečali angelski kip Lučke Koščak: spokojen, zaprtih oči, mehkih oblik, glinen, sevajoč tiho, prijazno energijo. Njeni kipi nas spominjajo na angelsko v nas, na mir, ki ga že imamo v sebi in ga zaman iščemo zunaj. Energija, ki jo sijejo njeni kipi, je njihova umetniška abstraktnost.

Poznam jo od pamtiveka, pojavi se od nikoder, kot iz zraka, vselej se ji izpod skuštranih las smejejo oči. Vedno prinese novo zgodbo o ljudeh, ki jih je

srečala ob jezeru na Portugalskem, v parku v Južni Afriki, na cesti na Gorenjskem. Nekoč mi je rekla: Na voljo imaš dobrih petindvajset tisoč dni življenja, vsak naj bo poseben in dober. Kolikor sem jo spoznal, sama živi tako.

Opišite se v nekaj besedah, kaj je za vas bistvo življenja, kako vidite sebe v njem.

Relacija med življenjem in mano je ljubezen. Dokler me življenje ljubi, je vse v redu.

Kaj bi bili, če ne bi bili kiparka? Preden ste začeli z umetnostjo ste tudi učili po osnovnih solah?

Kaj bi bila? Najbrž zdravnica, ker imam rada ljudi. Začela pa sem res zelo mlada kot učiteljica angleščine v Motovunu, v Istri. Res čudovita izkušnja.

Zakaj ste postali prav kiparka? Kaj je v kiparjenju tako zanimivega in lepega?

Že od majhnega sem rada pekla kruh, največkrat v obliki srca. Hlebčke sem polagala na zeljne liste, kar je dalo hrbtni stani čudovite vzorce, in jih pekla v krušni peči. Gledala sem, kako se srca malo deformirajo, ko rastejo in kako postajajo podobna pravim srcem. Čudovite skulpture. Tudi naša srca dostikrat trpijo, ko rastejo. Pozneje, ko sem učila v šoli, je kiparjenje postalo moj učni pripomoček.

Letos ste imeli v Galeriji Krško samostojno razstavo s pomenljivim naslovom: Vešče. Kaj je bil motiv?

S to razstavo sem hotela rehabilitirati modre ženske, vešče – ženske veščin, ki so jih množično utapljali in sežigali ob koncu srednjega veka. Ob razstavi, ki je trajala tri mesece, smo organizirali okroglo mizo z nekaterimi današnjimi modrimi ženskami.

Sicer pa vsi pravijo, da so vaši kipi angeli. Jih tudi vi tako vidite?

Angeli jim rečejo zato, ker nas spominjajo na angelsko v nas. Simbolično najboljše. Na mir, ki ga že imamo v sebi, a ga zastonj iščemo zunaj.

Več vaših "angelov" stoji tudi v vhodni avli Visokega komisariata za begunce Združenih narodov v Ženevi. Kako so prišli tja?

Medtem, ko sem študirala na Likovni akademiji v Ženevi, sem delala za UNHCR, Visoki komisariat za begunce. Nekaj mesecev tudi v Ruandi. Službo sem pustila, ker nisem zmogla humanizirati humanitarne organizacije. Posvetila sem se le kiparstvu in delavnicam z otroki. Bila sem čudovito svobodna in le včasih lačna. Nekega dne so me poklicali iz bivše službe in mi rekli, da bi kupili pet kipov angelov za v njihovo glavno avlo. Tako v pravem trenutku. Angelski posli. Nekaj let kasneje so dva moja kipa postavili tudi v vhodno avlo nove zgradbe Menarodnega biroja za telekomunikacije v Ženevi (ITU).

Kaj za vas pomeni umetnost?

Umetnost je svoboda izbire. Je sreča biti prisotna v trenutku in delati z veseljem. Karkoli. Biti hvaležna za vsak dih, se veseliti, živeti radostno. "Umetniki so ljudje, ki ljubijo brezkončno, a še ne dovolj." To je rekel Joseph Beuys.

Kot mentorica se udeležujete tudi otroških in mladinskih umetnostnih kolonij. Kaj doživljate pri umetniškem sodelovanju z otroki?

Res je delo z otroki velika radost in navdih. Čudovito spontani so. Delam tudi z otroki, ki so že večji in velikokrat poškodovani od odraslih. Že leta sodelujem z organizacijo Breza iz Osijeka. Tudi z avtističnimi otroki sem delala vrsto let. Veliko so me naučili.

Kaj se vam na sploh zdi najpomembnejše pri vzgoji otrok?

Otroci poslušajo z očmi. Lahko jim govoriš karkoli, otroci tako ali drugače gledajo, kaj delaš, vidijo, kako se obnašaš. Tako so me učili moji sinovi. Sedaj pa že vnuki.

Veliko potujete, kaj vas pri potovanjih zanima, katere kraje in dežele najraje obiskujete?

Rada vidim na svoje oči, kaj se dogaja po svetu, ker ne verjamem vedno časopisom. Veseli me srečevati ljudi in se z njimi pogovarjati. Ta ljubezen do komunikacije me je naučila govoriti več jezikov. A slovenščino imam najrajši. Zaradi besede hrepenenje, ki je edinstvena. Ne morem pa reči, katera dežela mi je najljubša. Počutim se doma povsod na tem lepem planetu. In med ljudmi tudi; vsi smo le ena čudovita rasa.

Urednica Ženevskih novic ste, mar ne?

Da, uredništvo sem prevzela pred šestimi leti in mi je v veliko veselje. Objavljamo le vzpodbudne novice. Menda so še edini izseljenski časopis, ki izhaja v tujini. Čeprav ima skupnost ženevskih Slovencev le okoli sto članov, smo aktivni in povezani.

Gorazd Suhadolnik

13

V OBLJUBLJENO DEŽELO

Odmev na Nukovo razstavo o

Slovenkah v ZDA*

14 Slovenski narod je od nekdaj zaznamovalo odhajanje in težko bi našli slovensko družino, ki v svoji bližnji ali oddaljenejši zgodovini nima izseljenske izkušnje. Odkar so se naši predniki naselili v deželi pod Alpami, so jo tudi zapuščali. Vzroki, ki so odhajanje нареkovali, so bili največkrat ekonomske, pogosto pa tudi politične narave.

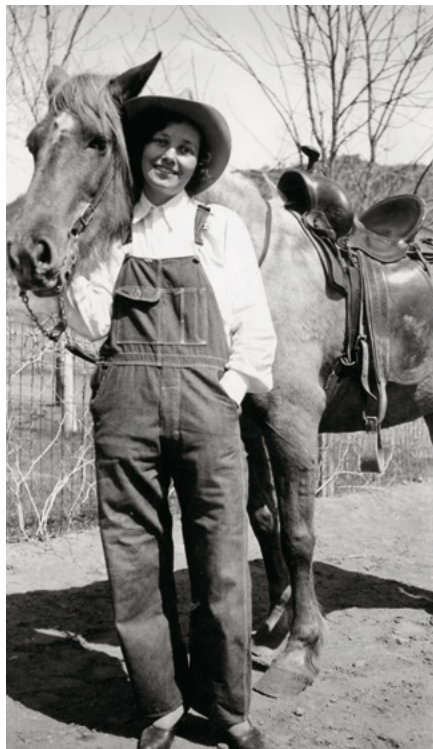
Eden največjih izseljenskih valov je pljusnil v deželo na drugi strani luže in razpršil tudi slovenske gene po prostrani pokrajini, ki je, vsaj v prvih obdobjih priseljevanja, veljala za obljubljeni deželo. Amerika je privabila in postala novi dom za mnoge Slovence. Med njimi so bile tudi ženske, sprva sicer krepko v manjšini, zato so bile deležne spoštljivejše obravnave, kakor v stari domovini. Že prve naseljenke, ki so se na dolgo pot čez ocean odpravile za svojimi brati misijonarji, so opazile, da so „ženske tukaj tako zelo obrajtane, da se jim mora polni voz ogniti”.

Za prvo Slovenko v ZDA velja Antonija Baraga, sestra škofa in misijonarja Friderika Barage, ki je z bratom ob Velika jezera na sever Združenih držav odšla že leta 1837, podobno usodo je delila Marija Trobec, sestra misijonarja Jakoba Trobca. Največ zgražanja pa je prav gotovo požela Polona Pirc, poročena Noč, ki je sredi 19. stoletja s celo družino odšla v obljubljeni deželo na povabilo brata misijonarja Franca Pirca. Bleiweis je v Kmetijskih in rokodelskih novicah za njihov odhod okrivil Polono, češ da nima obstanka v domači deželi.

Pogledi na izseljevanje so tekom desetletij nihali od spodbujanja k odhodu, ker da bo v novi deželi bolje, pa do tistih “nikar ne hodi od doma brez potrebe”. Predvsem podeželje je bilo preplavljeno z reklamnimi oglasi, ki so vabili k nakupu voznih listkov pri različnih družbah, vsaka od njih je ponujala najhitrejšo in zanesljivo pot v Ameriko. Svoje so naredila tudi pisma, ki so jih v “stari kraj” pošiljali misijonarji in laični naseljenci obljubljeni dežele. Časopisi so v rednih rubrikah prinašali novice, kako je v Ameriki in objavljali tudi pisma izseljencev. Polona Pirc Noč je nekaj mesecev po naselitvi v Minnesoti pisala domačim, da je “tukaj nam zdaj zelo dobro in da smo prav veseli, da smo sem prišli”, bralci

KAŽIPOT
AMERIŠKIM
SLOVENKAM
ali:
*Kaj mora vedeti
vsaka odrasla
Slovenka.*
Spisala
ZORA VITOMIR.
Cena 1 dollar.
ZALOŽILA POUČNA BIBLIOTEKA.
MILWAUKEE, WIS.

*Razstava je bila
na ogled v NUK
od 30. junija do
26. novembra
2016.

Mala Micka je v Ameriki postala Mary.

Kmetijskih in rokodelskih novic, ki so pismo objavile, pa so se podučili še o tem, da imajo toliko obdelovalne zemlje, "da se od enega kraja do drugega ne vidi".

Posebej zanimivi so tiskani vodiči, namenjeni odhajajočim Slovenkam in Slovencem, od začetka 20. stoletja pisani tudi v slovenskem jeziku, ki so bili prav tako del razstave v NUK. Prvi je izšel že leta 1904 z naslovom Kažipot za izseljence. Zavedanje o množičnosti izseljevanja se je začetek 20. stoletja večalo, pisci vodičev pa so uporabljali tudi vedno bolj svarilen ton pred odhajanjem v tuje dežele: „Amerika je čuden svet. To boš kmalu spoznal. Vse boš dobil drugače, kakor si videl v starem kraju. Videl boš ljudi najrazličnejših vrst, najrazličnejših narodov, jezikov, ver, brezver. Srečaval boš ljudi dobre, a še več slabih, hudobnih, pokvarjenih.”

Leta 1914 je izšla že druga knjižica z naslovom To-le vzemi in beri in spolnuj!, ki jo je "našim rojakom v opomin in poduk" spisal pater Kazimir Zakrajšek, ki je leta 1908 v New Yorku za Slovence ustanovil Družbo sv. Rafaela. Primer posebne sorte pa je zagotovo Kažipot ameriškim Slovenkam ali kaj mora vedeti vsaka odrasla Slovenka, ki ga je napisala Zora Vitomir. O avtorici ne vemo kaj dosti, je pa dobro poznala problematiko in se prav zato odločila napisati tovrsten kažipot. V prvem poglavju z naslovom Amerika in naša dekleta že vidimo, o čem bo tekla beseda: „Slovenska dekleta prihajajo v Ameriko v zavesti, da je Amerika bogata na dolarjih in na ženinih. Če se motijo glede dolarjev, o tem ni moj namen razpravljati, a resnica je, da se ne motijo glede ženinov. [...] Ravno te, po eni strani ugodne razmere za naša dekleta pa imajo na drugi strani jako škodljivo slabo stran ...”

Mogočen izseljenski val, ki je zajel slovenske dežele, ni pojenjal vse do dvajsetih let 20. stoletja. Moškim in fantom so sledile njihove žene, otroci, dekleta, odhajale so cele družine in vedno več posameznic, ki so se v novi svet podale s trebihom za kruhom. Nov val eksodusa je Slovenija doživela po drugi svetovni vojni.

Na razstavi, ki je bila v NUK na ogled poleti 2016, smo predstavili zgodbe

štirinajstih Slovenk, ki so se izselile v tuji svet ali pa so bile rojene že tam slovenskim staršem in so za sabo pustile pisne sledi. Prav vse so dodale kamenček v mozaik slovenske izseljenske zgodbe. Osrednja zgodba razstave je bila zgodba male Micke, doma iz Poljanske doline nad Škofjo Loko. Štirinajstletna je odšla čez lužo za svojim očetom in tam postala Mary. Kraje svojega rojstva je ponovno videla po šestdesetih letih, obljubljeni dežela je postala in ostala njen novi dom. In ker smo Slovenci zaznamovani z izseljevanjem, je zgodba male Micke zgodba vsakega izmed nas, ki bo za vedno ostala zapisana v narodov spomin in obljubljeni dežele nas še vedno – ali pa ponovno – mamijo in vabijo.

Helena Janežič

Zbirka tiskov Slovencev zunaj RS, NUK

16

Nov dan

*Sonce vzhaja,
začetek novega dne se poraja.*

*Na obzorju luč žari,
upanje, radost in srečo budi.*

*Naj bo ta dan, kot si ga želim,
ko po svojih poteh hitim.*

*Naj bodo vsi trenutki polno doživeti,
z razumevanjem in optimizmom prežeti.*

*Srčno čakro na stežaj odprem,
pot k ljubezni, radostna, utrem.*

Metka Vergnion

OPTIMIZEM DAJE UPANJE

Lahko nas je groza, ker bomo nekoč morali zapustiti ta svet in ker smo vsak dan starejši in bližje smrti. Lahko pa smo veseli, da smo se sploh rodili in hvaležni za vsak nov dan, ki pride, in vse lepe trenutke, ki smo jih doživeli in nam grejejo spomine. Ker imam srečo, da živim na bogatem koncu sveta in se preživljam z dejavnostmi, ki so mi v veselje, se počutim neupravičenega odrekat pravico do pesimizma vsem, ki niso imeli toliko sreče v življenju kot jaz. A si težko predstavljam življenje v najhujši bedi brez iskanja trenutkov sreče in brez upanja, da bo trpljenje minilo. Nekje sem slišal, da upanje umre predzadnje, ker potem, ko umre upanje, umremo še mi, pa čeprav smo uradno in medicinsko gledano še zmeraj živi.

Slišal sem tudi trditev, da človek, ki je dobro informiran in inteligenčen, ne more bit optimist, a se veliko bolj strinjam s tistimi, ki pravijo, da je optimizem stvar odločitve. Optimizem daje upanje, pa čeprav se moti. Kdo lahko optimistom očita, da so naivni, a sam ne vidim nobenega razloga, da bi morali biti optimisti slepi za grozote sveta. Ker verjamejo, da obstaja upanje, da se svet spremeni, so lahko toliko bolj aktivno kritični do sveta, ki je danes izrazito krivičen. Nenormalno bogatenje posameznikov ima socialne in ekološke posledice, ki peljejo svet v vse hujše katastrofe. Lastnina je pomembnejša od življenja, čeprav je že s preprosto pametjo jasno, da si nihče ne more lastiti znanja, ki temelji na odkritjih tisočih generacij, kaj šele zemljo in njene dobrine ali vodo. Poleg tega potreba po obvladovanju vsega ne prinaša sreče niti bogatašem, saj denar ne more kupiti ljubezni. To, da smo ljudje po naravi baje sebična bitja, ne pomeni, da si želimo živeti kot zmagovalci med poraženci. Kolikor vem, le tisti, ki imajo čustvene težave, uživajo v superiornosti nad drugimi, medtem ko si večina želi živeti med ljudmi, ki si pomagajo, sodelujejo in se imajo radi, a smo si kljub temu zgradili družbo, v kateri vlada zakon tekmovalnosti. In čeprav imamo vse od vodovoda in ogrevanja do pralnih strojev, televizorjev, vseh vrst igrac in sploh vsega, kar nam lajša življenje, živimo v vse večjem strahu, ki ga še povečujejo mediji, ki živijo na račun slabih novic. Na račun našega strahu pred drugimi in drugačnimi, pred katerimi bodo zaščitili svoje volivce, živijo tudi politiki. Tudi njim se strah, ki se razraste v sovraštvo, splača. Dokler poštenost in odgovornost do skupnosti ne bosta postala moderna in močnejša od nenehne tekmovalnosti, bo svet izgledal brezupno. Ker pa sem optimist, sem prepričan, da se človeška zavest spreminja in bo zmeraj več ljudi našlo večji užitek v sožitju kot pa v nasilju. Da se bo naša družba spremenila v to smer, bo treba v vrtce in šole uvesti čim več umetniških praks. Ker veliko nastopam po slovenskih osnovnih šolah, sem res zgrožen nad tem, kako velike telovadnice imajo in koliko pripomočkov za različne športe, pa nobenih gledaliških odrov. Prepričan sem, da je prav kreativnost, ki jo ponujajo umetnosti, tisto, kar manjka v današnji vzgoji. Umetniško ustvarjanje nam pomaga spoznavat sebe in uživati v brezčasnosti trenutka. Nasprotno od športa pri umetnosti ne gre za premagovanje časa, ampak za uživanje v njem. Zato bi morali,

če hočemo priti do boljše družbe, otroci praktično spoznat poleg športov tudi umetnosti.

Hkrati sem prepričan, da je za preveliko moč strahu in pesimizma v našem svetu kriva tudi umetnost, saj bi morala imet še večjo moč na javno mnenje kot mediji. Pa ne mislim, da bi morali umetniki v romanih ali filmih prikazovat svet lepši, kot je v resnici. Vsa tragika in grozljivost sveta se lahko pokažeta tudi v zgodbi, ki spusti vase žarke upanja in veselja, ker tudi v življenju nikoli ni vse samo in popolnoma črno. Zato sem vse bolj prepričan, da se tako kot časopisi tudi umetnost pogosto prodaja s pomočjo slabih novic in osebnih nesreč in da tragedija povsem neupravičeno velja za nekaj bolj vzvišenega od komedije. A literarni strokovnjaki so jo postavili na piedestal in se zdi povsem normalno, da imamo Slovenci za največjega pesnika in pisatelja dva izrazito nesrečna človeka, ki sta vztrajala v svojem trpljenju, pa čeprav so ju prijatelji skušali speljati na bolj optimistične poti. A kaj, ko je pesimizem bolj spoštovan in je veliko vprašanje, ali bi Cankar veljal za tako velikega, če bi poslušal nasvete, ki mu jih je skušal leta 1909 dati Oton Župančič.

18 „Pusti kavarno, pusti gostilno in pojdi ven, v majki prirodi se izgubi in tam se najdeš; in ko se prebudiš iz svoje malodušnosti (ki ni nič drugega nego z alkoholom impregnirani in z nikotinom ožlindrani živci) boš trezen kot kristal in mlad kakor rosa na bilki pomladanji. In videl boš, da je življenje lepo, da je zdravje čist cvet, da je svet med in Ti bučela. In čutil boš, da si središče vesoljstva, da je v Tebi solnce, luna in vse zvezde, navadne in repatice, in človeštvo in domovina, da je vse v Tvojem srcu ...”

A, kot že rečeno, prepričan sem, da se bo nekoč pogled na svet spremenil.

Andrej Rozman Roza

MED BERNOM IN LJUBLJANO

Pot s Trnovega do ljubljanske mestne tržnice je kot pot s Kirchenfelda do tržnice na Bundesplatzu v prestolnici Švice. V štirih letih sem jo velikokrat prehodila. Reka Aare je v lepih dneh turkizna, Ljubljana temno zelena. Obe imam rada. Aara je hitra, Ljubljana bolj počasna. Obe reki povezujem z optimizmom.

Kaj se me je v Švici v štirih najbolj dotaknilo. So bila to srečanja s Slovenci iz vseh koncev Švice in Lihtenštajna? Vsakič sem bila vesela, velikokrat pa tudi ganjena, koliko slovenskih dedkov in babic, pa tudi mladih staršev Slovencev na tujem, se

trudi, da otroci in vnuki govorijo slovensko. So bila to številna prijateljstva, tako v krogu žen diplomatov z vsega sveta in ljubih švicarskih prijateljic, kot tista, ki smo jih s Slovenci in s številnimi ustvarjalci na različnih področjih, pa tudi s prizadevnimi učiteljicami dopolnilnega pouka slovenskega jezika, spleтали ob pripravi kulturnih in drugih dogodkov ali pa na srečanjih ob sobotah in nedeljah.

Lepo je bilo slišati, da so diplomati in mnogi drugi ljudje v Bernu najino uradno stanovanje poimenovali "rezidenca široko odprtih vrat". Ob ponedeljkih sem najmanj dvakrat na mesec sobo za goste preuredila v slikarsko delavnico, kjer smo ljubiteljske slikarke in članice mednarodnega združenja GAD (Groupe Accueil et Dialogue), tkale prijateljstva ob likovnem ustvarjanju. Kot "učiteljica" sem se trudila, da jim prezenem strah pred igranjem z barvami, čopiči, različnimi materiali ...

Zadnji dan oktobra v Ljubljani je lep. S pogledom objemam ljubljanski grad, znameniti nebotičnik, v daljavi meglice mehčajo Veliko planino in Kravaec. Kot bi z mostu Kirchenfeld v Bernu zrla proti Bernerobderland. Z Mikom počasi prazniva škatle pripeljane iz Berna. Veliko nama pomeni, da hčerka Staša in sin Marko, prijateljice in prijatelji, niso več daleč.

Zelo sem vesela tudi vzpodbudnih poročil, ki so povezana z najinimi 4-letnimi prizadevanji in delom v Švici in Lihtenšteinu. Občina Wangen an der Aare, od koder je na Bled pred več kot 160-timi leti prišel naravni zdravilec Arnold Rikli, je županu občine Bled, kot odgovor na pobudo z Bleda, poslala uradno potrditev namere, da se občini pobratita. Delovna skupina iz Wangna pride v Slovenijo spomladi. Združenje slovensko-lihtenštajnskega prijateljstva in Slovensko-Lihtenštajnski poslovni inštitut sta izdelala program s cilji sodelovanja med obema državama na področjih alpske mikroregije, privatnega bančništva in investicijskega upravljanja ter ohranjanju kulturno – zgodovinske dediščine Celjske dežele in Slovenije.

Žirija 20. Mednarodnega festivala turističnega filma 2017 iz Solina na Hrvaškem je dokumentarni filmu o Arnoldu Rikliju, ki je nastal v koprodukciji med Slovenijo in Švico leta 2015, uvrstila v kategorijo nagrajenih. Po zmagi na Mednarodnem filmskem festivalu ART&TUR 2016 v Vili Novi de Gaia na Portugalskem, v kategoriji TV dokumentarne biografije, se z ekipo veselimo podelitve nove nagrade.

Amalija Jelen Mikša

kul tu ra

"PREŠERNOVANJE", OSREDNJA KULTURNA PRIREDITEV SLOVENCEV ŽIVEČIH V ŠVICI IN LIHTENŠTAJNU

Društvo *Slovenija Rūti* spada med eno najbolj dejavnih slovenskih društev v Švici. Večkrat letno poskrbi za živahno popestritev društvenega življenja Slovencev v Švici in Lihtenštajnu. Letos je z Veleposlaništvom Republike Slovenije prevzelo organizacijo "Prešernovanja", osrednje prireditve Slovencev živečih v Švici in Lihtenštajnu, ki je v Rutiju potekalo 4. februarja 2017.

20 Društvo je s praznovanjem proslavilo štiridesetletnico obstoja društva ter petintrideset let skupnega delovanja z Občino Domžale, s katero sta leta 1982 podpisala dogovor o skupnem sodelovanju in povezovanju na različnih področjih. Skupina Domžalčanov se je, pod vodstvom župana Tonija Dragarja ter podžupanje Renate Kosec, slavnostnemu dogodku pridružila, s seboj pa pripeljala še *Duo Bakalina* s Tolminskega, domžalski narodnozabavni ansambel *Gamsi* ter pevca in voditelja prireditve Mateja Primožiča. Veleposlaništvo RS je ob tej priložnosti obeležilo petindvajseto obletnico priznanja Republike Slovenije v Švici in Kneževini Lihtenštajn ter vzpostavitev diplomatskih odnosov z obema državama.

Slavnostni govornik prireditve, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, Gorazd Žmavec, je ob slavnostnem dogodku podelil priznanja in zahvale Urada Vlade Republike Slovenije Robertu Lebanu, dolgoletnemu predsedniku

Slovenskega društva Slovenija Rūti in predsedniku Slovenskega društva Soča Schaffhausen - Janezu Bizjaku. Uvodne besede so prireditvi namenili še veleposlanik Republike Slovenije Franc Mikša, župan Občine Domžale Toni Dragar in predsednik SD Slovenija Rūti Robert Leban.

Po uvodni Zdravljici pevke Maje Seršen, ob klavirski spremljavi Maše Marty, je slavnostno prireditev vodil Matej Primožič, v kulturnem programu so sodelovali Lara Leban in Esther Matzinger-Stucki (flavta, alpski rog), Nina Daniel (alpski rog), Vesna Cmager in Franc Mikša (recital pesmi); nekaj svojih pesmi je predstavil čadrsko ponikvarski *Duo Bakalina*, za živahen plesen zaključek večera pa poskrbel ansambel *Gamsi* iz Domžal.

Maša Marty

STA OPTIMIZEM IN POGUM ENO IN ISTO?

21

Lučka me skoraj že celo leto prosi, da naj kaj napišem za Ženevske Novice. Pa se spomnim, da bi lahko pisala o moji letošnji izkušnji, ki je vendarle povezana z optimizmom in hrepenjem. Najprej sem pustila službo, ker hrepenim po novi karieri. Pogumno, a ne lahko. Že od otroštva mi je bilo nekako dano, da sem nezadovoljna s tem, kar imam, zato iščem vedno neke nove izzive. Rada grem iz tako imenovane cone komforta, zato se vsak dan peljem dolge razdalje s kolesom in iščem nove izzive. Ne vem, če je to optimizem ali pesimizem; naprej me najbolj vleče želja po nečem novem, neznanem.

Letos me je doletel res nepričakovan izziv. Bila sem med desetimi izbranimi na kastingu, kamor se je prijavilo 700 kandidatov, ki sta jim potem švicarska in francoska televizija ves mesec sledili in jih snemali na najlepšem delu evropske pešpota GR 5. Ta gre od Ženevskega jezera do Mediteranskega morja. Prehodili smo okoli 620 kilometrov s 30.000 metri višinskih razlik, kar je izjemen izziv. Hm, meni bi bil izziv prehoditi to dolžino v kratkem času, v dveh tednih na primer, si mislim. Mogoče me bo 30 dni hoje dolgočasilo. A zanimalo me je, kako se bo

odvijala socialna dinamika skupine in kako se bom uspela prilagoditi tej poti.

Vse se je začelo 4. junija, ko sem dobila obvestilo: „Dobimo se v pristanišču v Veveju in pridemo nazaj do 7. julija 2017. S seboj imejte nahrbtnik in vso osnovno opremo, ki je napisana na listu. Ne pozabite na osebne dokumente“. Z ladjo gremo čez jezero na francosko stran in od tam začnemo pohod zgodaj naslednjega dne.

Na začetku smo pregledali vso našo opremo. Za vsak slučaj sem vzela malo več stvari, kot je bilo napisano na listu. Naprimer vse zajtrke, da mi ne bi bilo treba skrbeti, kje dobiti brezglutensko hrano. Ponosna sem bila na svoj čisto nov 65-litrski nahrbtnik; kar mi je pokvaril Pierre-Antoine Hiroz, realizator. Predlagal mi je, da dam svoje stvari v 35-litrskega in ostalo opremo v prikolico, ki nas bo spremljala na poti. Dogodek mi je postal v trenutku manj zanimiv. Ko sem enkrat prej hodila po Korziki, po GR 20 v 10-tih dneh, sem povsod bivakirala in imela s seboj 65-litrski nahrbtnik. Sedaj pa se moram prilagoditi skupini, ki bo v "upokojskem" ritmu prečila Alpe, pa še nahrbtnik imam čisto majhen. Če bi to vedela prej, si ne bi kupila nahrbtnika in mogoče niti ne bi šla, sem razmišljala. Najstarejši član naše odprave, Daniel iz Neuchatela, ima 83 let; najmlajši, Jean-Batiste iz Pariza, jih ima 29. Barbara je iz Belgije; Camille je iz Lyona. Obe sta profesionalno v gledališki sceni in obe anoreksični. Aurélija je zdravnica iz Katalonije, ki dela v majhni vaški bolnišnici v francoskih Pirenejih in je pred nekaj leti skoraj izgubila življenje. Tudi 67-letni Christophe, Francoz, posvojen Švicar, bivši arhitekt in alpinist je pred nekaj leti imel alpinistično nesrečo. Padel je 35 globoko in preživel. Danes je obseden z slikanjem in ga občano tudi malo srkne. Tu so še trije pravi Švicarji. Carole, učiteljica iz Morgesa, mama naše skupine, ima izjemno nalezljiv smeh. Mark, arhitekt, ki je naredil nov parlament kantona Vaud, je resen intelektualec in amaterski fotograf. Thierry iz Ženeve, je ravno šel čez "burn-out", misli, da je frajer, ki vse ve in vse zna. Torej smo izredno pestra skupina, ki ji pridam svoj dih še jaz, izgubljena Slovenka, ki že deset let vztraja na švicarski strani Alp. Edina, ki ji francoščina ni materin jezik in ki ima izkušnje z vodenjem skupin po hribih.

Prvi dan smo prečili del Chablaisa, prvi večer spali v šotorih. Zjutraj nas je zbudil dež. Deževje je preraslo v neurje in popoldne v snežni vihar ter točo. Hodimo in se ustavimo samo v Chapele d'Abondance, Daniel sledi počasi v svojem ritmu. Veter in dež ga kar fino zdelata. Vodič François po kratkem premisleku odloči, da se odpravimo nazaj v dolino. Od tam nas avtobus pelje proti Švici, kjer ob Les Portes du Soleil preživimo zadnjo helvetsko noč. Naslednji dan nas pozdravi snežno-belo jutro, ki se prelevi v prelep večer, ko imamo pred seboj v daljavi vsemogočni Mont Blanc. Noč preživimo v Chamonixu in od tam nadaljujemo v smeri Contamines. Pogorje Mont Blanca je en teden kasneje že za našimi hrbti. Polno pisanih cvetov nam naznani, da smo v nacionalnem parku Vanoise. Naslednji park je Queyras. Tu

nas drugič ujame mokra ploha, očarajo pa mogočni mecesnovi gozdovi. Vse bližje smo Briançonu. Tam imamo končno dan počitka, ki kar prehitro mine. Carole ima vneto stegensko mišico, Thierry ima probleme s tetivami tibialisa, Marca so v Chamonixu popikale pršice in ima še vedno ogromne kolobarje, Daniel ima astmo, jaz kašljam brez predaha in imam vnete sinuse. Dobro, da imamo s seboj Aurelio, ki kljub poškodovani mišici na roki skrbno kotnrolira naše zdravstveno stanje. Skrbi jo tudi psihološka stabilnost skupine. Večerjati z dvema anoreksnima dekletoma postaja prava mora za nekatere. Dobro, da ima Aurelija vedno polno idej, kako urediti konfliktna situacije. Naš vodnik, François, je bolj ali manj zen, obožuje hoditi bos in nas večinoma pusti na miru. Iz Besançona se ponovno odpravimo na jug. Pokrajina se spremeni. Prihajamo v narodni park Mercantour. Vse bolj čutimo vpliv Mediterana. Pokrajina je bolj suha, vse več je borovcev. Nad vremenom se ne moremo pritoževati; pogoji so prečudoviti. Le zelo mrzel veter piha. Moram se obleči. Kljub mrazu hodim bosa. Smo le nekaj dni hoje do Nice, v prečudoviti dolini poslikanih skal "La vallée des Merveilles". Vidim jezero modrozeleno barve. Zelo me zebe. Na sebi imam večino toplih oblčil. Kljub temu pomočim noge v jezero in premišlujem, ali naj skočim v vodo. Prepričujem samo sebe, saj sem večino jezer zaradi kašlja spustila. Jean-Batiste me spodbuja. In skočim. Na glavo v ledeno mrzlo vodo. Brrr... pridem ven in še enkrat skočim. Še dobro, da imam gledalce, ki mi ponudijo vročo pijačo. Naslednje jutro je "le matin magique". Imamo fenomenalno svetlobo. Ko pridemo na vrh prelaza Col du Diable, vidimo pred seboj Sredozemsko morje. Pogledam malo bolje in na horizontu opazim Korziko. Nihče mi ne verjame, a končno le prepričam ekipo, da je otok Korzika samo 200 km daleč.

Zadnji, devetindvajseti dan hoje postane napet. Barbara si zelo želi biti v prvem planu na filmu, zato je prva na prelazih in se nastavlja kameram. Zadnji metri proti Mentonu se najbolj vlečejo. Serpentinasta pot je izpostavljena soncu, vse bolj je vroče, suho in prašno. Končno prispemo na asfalt. Dolga vijugasta cesta nas po petih kilometrih le pripelje do starega mesta Menton in do plaže. Prispeli smo na cilj. Odvržemo obleke in se vržemo v morje. Televizijska ekipa, kot vsak dan, opravlja svoje delo, mi pa vriskamo od veselja, ker nam je vsem uspelo.

Vsak dan je bil nov izziv in vsak preživeti trenutek je bil nova izkušnja - o svetu, o ljudeh, o kulturi, o naravi. Moj izziv, da se pustim voditi in da opazujem dinamiko skupine, je uspel. S televizijsko ekipo nas je bilo skupaj 20. Imeli smo skupno vizijo. Trenja so nas naredila še močnejše. Odkrili smo, kako lahko le s skupnimi močmi presežemo sebe in hkrati predstavimo gledalcem skrite kotičke narave in lepoto pešpoti GR 5. Torej, če vas zanima kaj več o projektu, ne zamudite štirih epizod o tej poti. Prva bo na sporedu, 15. decembra 2017 na RTS, oddaja "Passe moi les jumelles" ali na TV Slovenija v letu 2018.

PIKNIK, VEČERJA IN OSTALA VESELJA

Slovenke in Slovenci v Ženevi smo individualisti. Neopazni v množici tujcev, zgledamo bolj Švicarji od Švicarjev. A ko se je treba srečati, pride na dan naša slovanska razigranost in veselje, da se lahko spet vidimo, da spoznamo kakšnega novega člana družine in da izmenjamo novice.

Imamo več takšnih priložnosti na leto. Najbolj obiskana sta junijski piknik in novembrska večerja. Vmes je še občni zbor v že tradicionalni piceriji Romana in maše enkrat na mesec v Petit Saconnexu. Tam se tudi podružimo še vsaj kakšno uro po maši, se z veseljem objamemo in vzpodbujamo, ter kaj dobrega prigriznemo.

Letošnji piknik je bil odličen kot ponavadi. Prišlo je mnogo mladih ljudi z naraščanjem, tako da je veselo žvrgolelo vse okrog po vrtu Cafe-Restaurant Le Chaumaz v vasi Russin, blizu Ženeve.

Lanska novoletna večerja je bila sredi mesta, kar je mnogim olajšalo prevoz. Bili smo v italjanski restavraciji, na Plainpalaisu, kjer si je vsak naročil kar je želel, tako da ni bilo kakšnih zmešnjav s predhodnim izbiranjem menijev. Naša predsednica, Sabina, ki je vse organizirala, nas je pozdravila in predstavila nekaj novincev, samih zanimivih ljudi, ki so prišli, ne s trebuhom za kruhom, ampak z odprto glavo v nove izkušnje. Imeti odprto glavo pomeni po slovenskem tradicionalnem izročilu, nekoga, ki se rad in lahko uči, nekoga, ki je dovzeten za nove ideje, ki jih potem rad prenese v prakso za dobro čim širšega kroga ljudi. Taksni pač smo, večina Slovenk in Slovencev, ki sem jih srečala v tujini. Izstopamo s svojo inventivnostjo, pogumom in pridnostjo. Ah, kako sem ponosna.

Lučka Koščak

ne po zabi te

5. marec 2018:

občni zbor

17. junij 2018:

poletni piknik

24. november 2018:

novoletna večerja

25

Kulturni dogodki so vidni na internetni strani: www.bern.embassy.si.

Na dogodke se lahko prijavite na Facebook spletni strani: Slovenci v Švici ali Združenje Slovencev v Švici.

Prvi petek v mesecu

(razen med počitnicami) poteka maša v slovenskem jeziku v Ženevi. Za informacije pogledjte na stran www.sloemisija.ch.

Za informacije v zvezi z

dopolnilnim poukom slovenščine

pogledjte na www.zrss.si/slovenscina ali www.slovenskiotroci.ch

Veleposlaništvo RS v Bernu objavlja **novice** na spletni strani www.bern.embassy.si.

Združenje ženevskih Slovencev / Association des Slovènes de Genève

Združenje je bilo ustanovljeno 19. julija 1991

Predsednica: **Sabina Mumenthaler**

Podpredsednik: **Sergij Cesar**

Blagajnik in tajnik: **Urban Furlan**

Urednica: **Lučka Koščak**

T: 076 37 97 222

E-mail: lucka.koscak@gmail.com

Fotografije so prispevali: Maša Arko, Barbara Čeferin, Li Grøndahl, Lučka Koščak, Maša Marty, Vasja Semolič, Nina Sotelšek, Tone Stojko, Živa Tavčar, Metka Vergnion

Oblikovanje: Petra Petan; Tisk: Partnergraf;
300 izvodov; november 2017

Veleposlaništvo

Republike Slovenije

Schwanengasse 9/II,

3011 Bern

T: +41 (0)31 310 90 00

F: +41 (0)31 312 44 14/18

E: vbe@gov.si

W: www.bern.embassy.si

Veleposlanica:

mag. Marta Kos Marko

Konzulat Republike Slovenije

Löwenstrasse 54/II,

8001 Zürich

T: +41 (0)44 212 11 27

g. Zvonimir Petek,

častni konzul

Konzulat Republike Slovenije

Rue du Scex 18 CH

1950 Sion

T: +41 (0)27 306 56 10

F: +41 (0)27 306 56 39

E: janez.lapajne@jyl.ch

g. Ivan Janez Lapajne,

častni konzul

Ženevske novice izdaja / Editeur:

Združenje ženevskih Slovencev /

Association des Slovènes de Genève

c/o Sergij Cesar

avenue Dumas 11, 1206 Genève

E-mail: slovenijage@hotmail.com

TEKOČI RAČUN:

UBS Genève, 433156, 29-240

(Association des Slovènes de Genève)

*Ženevske novice izidejo enkrat letno s
finančno podporo Urada vlade RS za
Slovence po svetu. Prvič so izšle januarja 1992.*

REPUBLIKA SLOVENIJA

URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

27

